

62. REDNASEJA VLADE

Vlada RS je na 62. redni seji obravnavala aktualne razmere območjih prizadetih zaradi divjanja vode in poplav, nadaljevala pa je tudi s pripravo nujnih ukrepov, ki bodo olajšali intervencijo in kasneje omogočili lažje izvajanje sanacije. Vlada je med drugim sprejela tudi predlog novele zakona o odpravi posledic naravnih nesreč (ZOPNN) in ga po nujnem postopku poslala v obravnavo v Državni zbor. Sprejela pa je tudi druge pomembne informacije povezane z vlogo solidarnostnemu skladu in poročila s terena.

Vlada je sprejela novelo zakona o odpravi posledic naravnih nesreč

Predsednik vlade dr. Robert Golob je na novinarski konferenci poudaril, da sprejeta novela ZOPNN z amandmaji naslavlja ključne izzive, ki jih imajo občinske oblasti pri vzpostavljanju osnovne infrastrukture: »Država se je obvezala, da bo na eni strani pokrila vse intervencijske stroške, hkrati pa tudi pri hitrih ukrepih za sanacijo povečala delež predplačil, ki zvišuje z 20 % na 40 % predvidene škode. Gre za predplačilo, da bodo lahko občinske službe prek svojih izvajalcev čim hitreje pristopile k dejanskim ukrepom.«

Novela zakona skupaj z amandmaji prinaša pomembne spremembe tudi za delodajalce in delojemalce. Kot je po seji vlade povedal predsednik vlade, bo država tako v primeru čakanja na delo kot višje sile nadomestilo plače subvencionirala v višini 80 odstotkov.

Minister za naravne vire in prostor Uroš Brežan je v nadaljevanju navedel, da novela zakona z amandmaji zajema tudi odpravo posledic v kmetijstvu, pri čemer je vlada med drugim sledila tudi sugestijam Evropske komisije, ter uvaja retroaktivnosti, saj se s to novelo odzivamo na vse naravne nesreče, ki so Slovenijo prizadele v tem letu, tj. od 1. 1. dalje.

Z omenjenim predlogom novele država vsem prostovoljcem, ki pomagajo na prizadetih območjih, financira sedem dni izrednega dopusta. Vlada se je danes tudi odločila, da bo **14. avgust dela prost dan solidarnosti**. Kot je dejal predsednik vlade pričakuje, da bo na ta način čez vikend in praznike Slovenija pokazala solidarnost do prizadetih krajev, ko bo lahko vsak pomagal po svojih močeh.

Informacija Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin v zvezi z aktivnostmi na poplavljenih območjih Republike Slovenije

Vlada se je seznanila z Informacijo Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) v zvezi z aktivnostmi na poplavljenih območjih Republike Slovenije.

Padavine 3., 4. in 5. 8. 2023 so povzročile obsežne poplave po celotnem območju Slovenije. Izgub živali na poplavljenih območjih se ne da oceniti, saj so nekateri deli še vedno odrezani od sveta ter nedostopni, povezave pa so slabe. Podatke o izgubah živali bodo njihovi lastniki lahko začeli posredovati šele, ko se bo stanje nekoliko umirilo

(prvenstvena je zaščita življenj in zdravja ljudi). Sčasoma se bodo umirile tudi živali, ki so se razbežale s pašnikov ali so bile spuščene iz hlevov in se bodo vrnila nazaj k svojim lastnikom.

Odvoz trupel živali s poplavnih območij poteka preko Veterinarsko-higienske službe (VHS) Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) in družbe KOTO. Z nedostopnih območij, kjer so zabeleženi pogini živali, trenutno odvoz trupel živali z vozili VHS ni mogoč in bo opravljen takoj, ko bo možen dostop do gospodarstva oziroma do mesta najdbe poginule živali. Zaradi nedostopnosti določenih lokacij zaradi poplav je močno otežen tudi odvoz trupel živali, katerih pogin ni posledica poplav. Zadeve na terenu koordinirajo Območni uradi Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) v sodelovanju z VHS, po potrebi se usklajujejo tudi s predstavniki Civilne zaščite.

Na podlagi poročila VHS je bilo čez vikend 350 naročil za odvoz kadavrov po celi Sloveniji. Po informacijah VHS je bilo nekaj naročil odvozov kadavrov tudi kot posledica poplav. Večje število naročil za odvoz poginulih živali, ki so posledica poplav, bi lahko prejeli šele v naslednjih dneh. Največjo težavo v zvezi s prevozi trupel živali bodo predstavljale neprevozne ali slabo prevozne ceste, ki bodo oteževale predvsem odvoze, ki jih bo treba opraviti s kamioni. Če do določenih lokacij dostop z vozili VHS v nekaj dneh ne bo mogoč in bodo trupla močno razpadla, bo z dovoljenjem uradnega veterinarja UVHVVR mogoč tudi zakop ali sežig na kraju samem. Mesta zakopa bo odobril pristojni OU UVHVVR. NVI vsa naročila za odvoze vnese v posebno aplikacijo EPI Patologija, ki omogoča dnevne preglede poginov po posameznih območjih Slovenije.

Zaradi poplavljenih klet in ker na določenih področjih daljše obdobje ni elektrike, prihaja tudi do večjih količin živil, ki so neustrezna za prehrano ljudi. Občine ali več občin skupaj lahko določijo lokacije in se dogovorijo s KOTO-m, da na ta mesta dostavi kontejnerje, kamor prebivalci lahko odložijo neustrezna živila.

Območni uradi poostreno preverjajo pogoje za higiensko in varno proizvodnjo živil, predvsem v povezavi z zdravstveno ustreznostjo pitne vode.

UVHVVR je vzpostavila tudi poseben elektronski naslov za sprejemanje vprašanj v zvezi s poplavami z njenega delovnega področja: poplave.uvhvvr@gov.si.

Informacija o ponujeni bilateralni pomoči držav ob poplavah v Sloveniji

Vlada Republike Slovenije se je seznanila s pregledom ponujene bilateralne pomoči držav ob poplavah v Sloveniji in možnimi viri sredstev proračuna EU za financiranje ukrepov odpravljanja posledic poplav v Sloveniji.

Po uničujočih poplavah v Sloveniji je pripravljenost za zagotovitev bilateralne pomoči do 7. 8. 2023 izrazilo več držav. Bolgarija je ponudila nujno pomoč in podporo v skladu s potrebami in zahtevami slovenske vlade. Hrvaška je zagotovila pomoč vojaškega helikopterja in vojske za pomoč pri zaježitvi in utrditvi nasipov na reki Muri in pri sanaciji nasipa v Dolnji Bistrici. Hrvaška in Madžarska sta preko Rdečega križa donirali vsaka po en tovornjak ustekleničene pitne vode. Madžarska je ponudila nujno pomoč in podporo v skladu s potrebami in zahtevami slovenske vlade. Madžarski minister za obrambo je po pogovorih z ministrom za obrambo Marjanom Šarcem napovedal pomoč madžarskih helikopterjev. Avstrija je ponudila pomoč na ravni predsednikov

držav in ministrov za zunanje zadeve. Takoj pa se je odzvala s pomočjo dostopa nujne medicinske pomoči do krajev, ki jih s slovenske strani ni bilo moč doseči. Nudena je bila pomoč novorojenčku in materi iz Mežice, ki sta bila prepeljana v celovško bolnišnico. Solidarnostno pomoč po poplavih je ponudil malteški minister za zdravje Christopher Fearne. Latvija je prek latvijskega veleposlaništva v Budimpešti ponudila finančno in nujno pomoč ter podporo v skladu s potrebami in zahtevami slovenske vlade. Ponudba za pomoč je prišla tudi s strani slovenske skupnosti, ki živi v ZDA, in sicer preko slovenskega konzulata v Clevelandu. Severna Makedonija bo poslala vojake za izvajanje nalog zaščite in reševanja. Italija se je odzvala preko preko mehanizma civilne zaščite EU (ERCC); posebej tudi italijanska dežela Emilija Romanija. Prispel je transport humanitarne pomoči iz Poljske. Pripravlja se pošiljka z razvlaževalniki zraka in specializirano opremo, s katero bo možno obnavljati več tisoč poplavljenih domov. Pomoč bodo nudile tudi Črna Gora, Kosovo, Bosna in Hercegovina (entiteta Republika Srbska) in Srbija. Zaradi obsežnosti prizadetih območij in omejenih kapacitet na nacionalni ravni, je Slovenija dne 6. 8. 2023 zaprosila za mednarodno pomoč preko mehanizmov civilne zaščite EU in Nata v mehanizaciji, helikopterjih in montažnih mostovih.

Preko Mehanizma unije na področju civilne zaščite (ERCC) so se odzvale države: Bolgarija, Hrvaška, Avstrija, Francija, Nemčija, Italija, Češka in Slovaška. Ponujen je bil tudi prihod pooblaščenca iz centra nujnega odziva (ERCC). Preko zveze NATO (EADRCC) se je odzvala Španija, prav tako tudi Hrvaška, ki je aktivnosti že izvajala 6. 8. 2023. Slovenija je že sprejela pomoč pooblaščenca iz centra nujnega odziva v Bruslju za povezavo iz ERCC, Francije, Nemčije in Slovaške. Potekajo usklajevanja za sprejem pomoči Hrvaške in Avstrije.

Ministrica za zunanje in evropske zadeve je o sprožitvi mehanizmov v pismu obvestila zunanje ministre držav članic EU, držav kandidat in držav članic NATO. V njem se je v imenu slovenske vlade in njenih državljanov zahvalila partnerjem, ki so se že odločili za pomoč Sloveniji, in prosila za dodatno pomoč EU o obliki težkih delovnih strojih, vozil za čiščenje vodotokov in montažnih mostovih. Kar zadeva Nato je zaprosila za težke vojaške helikoptere, osebje in montažne vojaške mostove. Vse potrebe so bile navedene v pozivu za pomoč prek mehanizmov EU in Nata.

Proračun Evropske unije ima na voljo sredstva, ki bi jih bilo potencialno mogoče uporabiti za financiranje odprave posledic poplav v Sloveniji. Za soočanje s posledicami naravnih nesreč lahko država članica v okviru Evropske unije zaprosi za pomoč iz Solidarnostnega sklada EU (EUSF) in krizne rezerve EU na področju kmetijstva. Poleg obeh kriznih skladov oziroma rezerv ima Slovenija na voljo možnost prerazporeditve sredstev v okviru svojih nacionalnih ovojnic kohezijske politike, Sklada za okrevanje in odpornost (RRF) ter skupne kmetijske politike. Odločitev o koriščenju sredstev teh skladov za financiranje poplavne obnove Slovenija načeloma sprejme v dogovoru z Evropsko komisijo. Teoretično bi obnovo poškodovane infrastrukture lahko financirali tudi s sredstvi Instrumenta za povezovanje Evrope, predvsem na področju čezmejne prometne in energetske infrastrukture evropskega pomena.

Razmere v socialnovarstvenih zavodih

Vlada Republike Slovenije se je na današnji seji seznanila s poročilom o aktivnostih in stanju v javnih zavodih ob aktivaciji Državnega načrta zaščite in reševanja ob poplavah. Na pristojnem ministrstvu ugotavljajo, da je večina socialnovarstvenih zavodov v državi delujočih, tudi poročila z najbolj obremenjenih lokacij so pozitivna. Ministrstvo je že pristopilo oblikovanju celovitega sanacijskega načrta.

Ob aktivaciji načrta za dejavnosti ob poplavah je Ministrstvo za solidarno prihodnost nemudoma organiziralo dežurno delovno skupino, ki je vzpostavila kontakt z vsemi zavodi, za katere je pristojno: z domovi starejših občanov, varstveno-delovnimi centri, centri za usposabljanje, delo in varstvo ter zavodi s koncesijo za izvajanje socialnovarstvenih storitev.

Dežurna ekipa, ki jo vodi državni sekretar dr. Klemen Ploštajner, vsakodnevno pridobiva informacije o aktualnem stanju v zavodih, o zmožnostih za delovanje, stanju delovnega procesa, varnosti uporabnikov in zaposlenih ter o stanju in uporabnosti objektov. Ministrstvo v tem času svoje aktivnosti redno usklajuje tudi z drugimi resorji in s Skupnostjo socialnih zavodov Slovenije, krovnim strokovnim združenjem socialnovarstvenih ustanov.

»Službe, pristojne za zaščito in reševanje na tej točki igrajo glavno vlogo, naloga solidarnostnega ministrstva pa ostaja pridobivanje informacij, oblikovanje interventnih ukrepov, še posebej tistih, ki so specifični za področje socialnega varstva, ter priprava celovite sanacijske strategije. Zavodom želimo zagotoviti čimprejšnjo vzpostavitev normalnega delovnega in življenjskega okolja,« pojasnjuje državni sekretar. Težave s preskrbo z vodo in dostavo hrane so mestoma odpravljene, ponekod se s težavo še vedno srečujejo. Poglavitni izzivi domov starejših in drugih institucij tako ostajajo materialna škoda, otežena dostopnost in kadrovski primanjkljaj.

»Zavedamo se, da je treba težavo s kadrom, ki ga primanjkuje že v normalnih okoliščinah, nemudoma nasloviti, zato smo se že povezali tudi z izobraževalnimi institucijami na predmetnem področju in drugimi stanovskimi organizacijami. Organizirano zbiramo podatke o prostovoljcih s strokovnimi znanji, ki lahko začasno zapolnijo kadrovske vrzeli v socialnovarstvenih zavodih in podatke že delimo z najbolj ogroženimi naslovniki.«

Pregled stanja v socialnovarstvenih zavodih, prizadetih zaradi poplav

Socialnovarstveni zavodi, ki so bili oziroma so še poplavljeni, zavodi, v katerih je delo oteženo zaradi nedostopnosti, ki imajo težave s preskrbo in pomanjkanjem kadra oteženo ter zavodih, ki so najbolj kritični z vidika zagotavljanja primerne oskrbe redno poročajo ekipi Ministrstva za solidarno prihodnost. Stanje, opisano v nadaljevanju, je povzeto glede na razmere v času med, 4.8.2023 in 6.8.2023 v ustanovah, ki se soočajo z največjimi izzivi.

Zaradi porušene cestne in komunikacijske infrastrukture je bilo ministrstvu najtežje pridobiti konkretne informacije o delu in stanju koroških zavodov. CUDV Črna zdaj navkljub slabšim prvotnim informacijam poroča, da so zaposleni v tem času za uporabnike uspeli zagotoviti pitno vodo. V nedeljo, 6.8.2023 je bila napovedana

preselitev 60 stanovalcev CUDV zaradi potrebe po zahtevnejši zdravstveni negi. Potrebo po preselitvi so kasneje preklicali. Po dostopnih informacijah o uporabnikih CUDV izhaja, da so na varnem. Stanje uporabnikov naj bi bilo stabilno, nujna oskrba je zagotovljena. Podrobne podatke o stanju objekta in o premestitvah zaradi nezmožnosti organizacije primerne oskrbe ministrstvo še pridobiva, a ustanova deluje in svoje prostore nudi tudi za druge storitve v lokalni skupnosti.

V prevaljskem domu Na Fari se srečujejo s težavo dobave električne energije, motena je tudi dobava pitne vode, kar predstavlja težavo za delovanje pralnice, sanitarij in kuhinje. Zaposleni so uredili začasno rešitev za pripravo obrokov za stanovalce, saj večjo škodo beležijo v celotni kuhinji in opozarjajo, da trenutna rešitev lahko zdrži še nekaj dni. Poročajo pa, da je nevarnost plazov tako rekoč nična.

V slovenjgraški enoti Koroškega doma starostnikov so imeli sprva težavo z dobavo električne energije, a je ta zdaj odpravljena. Zaradi slabše dostopnosti do doma so se prisotni zaposleni organizirali v delo v daljših izmenah. Problem ostaja preskrba z živili. Poročajo, da na objektu enote ni škode, prav tako ne na napravah. Kuhinja in pralnica delujeta. Storitve za stanovalce delujejo tudi v enoti Črneče.

Uporabnike enote VDC Saša, ki za svoje dejavnost najema prostore v Mozirju, so preselili v bivalno enoto v Velenju in so na varnem. Poplavljeni objekt si je ogledal statik, ki bo podal poročilo z oceno primernosti za uporabo.

Poplava ni prizanesla Domu počitka Mengeš, enotama v Mengšu in Trzinu. Ustanova poroča o kadrovski podhranjenosti, a so kljub temu zagotovili potrebno oskrbo uporabnikom in zaščitili ključno elektronsko opremo. V Mengšu je poplavelo tudi delavnico VDC, a so vseeno uspeli zagotoviti varstvo za uporabnike, ki ga potrebujejo. Na srečo je bila enota v dneh ujme zaprta zaradi kolektivnega dopusta.

Iz enote Centra slepih in slabovidnih Škofja Loka v Gorenji vasi poročajo, da je reka poplavela klet in strojnico dvigala. Težave so imeli tudi z dobavo električne energije. Skupnost in civilna zaščita so organizirali tople obroke ter vso pomoč, ki so jo potrebovali.

V radovljiškem domu starejših se še vedno soočajo z oskrbo z vodo in hrano, a koordinacija s civilno zaščito zdaj deluje dobro. Tamkajšnji CUDV je bil primoram organizirati evakuacijo stanovanjske skupne Poljčane, poplavelo je stavbi VDC Radovljica in VDC Jesenice. Oba VDC za svojo dejavnost prostore najemata.

Dom starejših občanov Gornja Radgona stoji v neposredni bližini reke Mure. Ustanova je v soboto zvečer zaradi naraščanja rečnega vodostaja aktivirala interno enoto civilne zaščite, ki je bila v pripravljenosti za morebitno selitev stanovalcev iz pritličja. V domu ostajajo v pripravljenosti, ob morebitni poplavi bi morali preseliti 42 stanovalcev oddelka za osebe z demenco. Izvajajo tudi ukrep prekuhavanja vode, so v stalnem stiku z občinskim štabom civilne zaščite, lokalno gasilsko enoto in pristojnim ministrstvom. Pripravljeni so tudi na morebiten dvig podtalnice, a poročajo, da so razmere pod nadzorom.

Ministrstvo v povzetku ugotavlja, da so tudi najbolj izpostavljeni objekti kljub določenim težavam uporabni in niso ogroženi. Skupina redno prejema nove informacije in bo v naslednjih dneh nadaljevala z interventnimi dejavnostmi.

Jedro načrtovanih dejavnosti akcijske ekipe ministrstva bo predstavljalo ohranjanje stika z zavodi, pridobivanje informacij o stanju dejavnosti in infrastrukture, ter zbiranje podatkov o nastanitvenih kapacitetah. Podatke o kadrovske in drugih potrebah bo

ministrstvo koordinirano delilo z drugimi resorji in pristojnimi službami. Ekipa bo nadaljevala z organizirano koordinacijo usposobljenih strokovnih prostovoljk in prostovoljcev ter njihovo povezovanje z zavodi za namene naslavljanja izpada kadra.

Državni sekretar Klemen Ploštajner ocenjuje, da bo v prihodnjih dneh potrebno največ energije usmeriti v zagotavljanje primerne oskrbe zaradi nedostopnosti, izpada kadra, primerne oskrbe s pitno vodo in živili ter izpada na osnovnih strojih za kuhanje, pranje in nujne storitve v socialnem varstvu.

Ministrstvo sicer nadaljuje in organizira delo na področju pregleda stanja objektov, primernosti njihove rabe in ocene škode, kar bo igralo ključno vlogo v oblikovanju končnih in dolgoročnih sanacijskih načrtov.

Ustanovljena medresorska delovna skupina za pripravo vloge in izvajanje Solidarnostnega sklada Evropske unije

Vlada RS je na seji ustanovila medresorsko delovno skupino za koordinacijo priprave vloge za pridobitev nepovratnih sredstev Solidarnostnega sklada Evropske unije. Naloge delovne skupine, ki jo vodi Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj, so:

- priprava in posredovanje vloge za pomoč na Evropsko komisijo;
- sodelovanje v postopku obravnave vloge;
- vzpostavitev sistemov upravljanja in nadzora nad izvedbo ukrepov;
- spremljanje izvajanja ukrepov in poročanje Vladi Republike Slovenije in Evropski komisiji.

Delovno skupino sestavljajo državni sekretarji vseh ministrstev in strokovni sodelavci, pristojni za zbiranje podatkov o nastali škodi in izvajanje ukrepov za odpravo posledic naravne nesreče.

Vlogo za nepovratna finančna sredstva bo oddalo Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj čim prej, najpozneje pa v 12 tednih od nastanka prve škode (kar je skladno z rokom, ki ga določa EU uredba). Hkrati bo zaprosilo tudi za predplačilo dela pričakovanega skupnega zneska iz Solidarnostnega sklada EU.

Nujni ukrepi, ki jih je mogoče financirati iz Solidarnostnega sklada EU so:

- takojšnja usposobitev infrastrukture in objektov na področju energetike, pitne vode, odpadnih voda, telekomunikacij, prometa, zdravja in izobraževanja;
- zagotovitev začasne nastanitve in financiranja reševalnih služb, da se zadovoljijo potrebe prizadetega prebivalstva;
- takojšnja zagotovitev preventivne infrastrukture in zaščita spomenikov kulturne dediščine;
- urejanje prizadetih območij, vključno z naravnimi predeli;
- hitra pomoč in zdravstvena oskrba prebivalstva, ki so ga prizadele izredne razmere večjih razsežnosti na področju javnega zdravja, in zaščita prebivalstva pred tveganjem, ki bi mu lahko bili izpostavljeni.

Solidarnostni sklad EU je na voljo državam članicam v primerih naravnih nesreč za odpravljanje njihovih posledic v obliki nepovratnih sredstev. Za upravičenost do koriščenja sredstev iz sklada mora na nacionalnim nivoju celotna neposredna škoda presegati 3 milijarde evrov oziroma 0,6 % BND prizadete države (upoštevata se nižja od obeh).

Že po grobih ocenah je jasno, da bo škoda, ki so jo povzročili poplave in plazovi tako visoka, da bo Slovenija upravičena do pomoči Solidarnostnega sklada EU. Za kolikšno pomoč bo Slovenija zaprosila, zaprosili in koliko je bo dobila, pa je odvisno od ocene škode in predvidenih ukrepov za sanacijo škode. Zato je o konkretnih številkah preuranjeno govoriti.